

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhatalom hatálya:
 Egy évre — 10 kor.
 Hat hónapra — 6 „
 Három hónapra — 4 „
 Egy évre — 10 kor.
 Hat hónapra — 6 „
 Három hónapra — 4 „
 Fél évre — 4 „
 Egy évre — 10 kor.
 Hat hónapra — 6 „
 Három hónapra — 4 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: egy évre 10 kor, hat hónapra 6 „, három hónapra 4 „.
 A kiadóhatalom hatálya: Nagyvárad, Apáca-utca 8.
 A szerkesztőség és kiadóhatalom: Nagyvárad, Apáca-utca 8.
 A kiadóhatalom hatálya: Nagyvárad, Apáca-utca 8.
 A kiadóhatalom hatálya: Nagyvárad, Apáca-utca 8.

NAGYVÁRAD, szeptember 14.

A szövetkezeti kongresszus haszna.

Irta: Mihók Sándor.

A szövetkezeti eszme hazánkban még csak gyermek korát éli, mindazonáltal a mi fejlettségét és szerveztségét illeti, oly magas fokán áll a haladásnak, amely még az eszme ellenségei körében is tiszteletet követel.

A napokban lezajlott szövetkezeti kongresszuson nem csak a Nyugat előkelő férfiai, de a Kelet nem kevésbé érdeklődő hívei jelentek meg Budapesten, tanubizonyosságot tenni arról, hogy a szövetkezeti eszme mindazokat egyesíti egy táborban, akik a kisemberek jogos érdekét megvédeni törekednek.

Érdekes volt megfigyelni a fővárosi lapok állásfoglalását a kongresszus alkalmából, mert meggyőződést szerezhetett mindenki arról, hogy néhány sajtótermék még mindég nem képes arra a magaslatra emelkedni, a mely az emberszereteten alapuló társulat eszméjét megértse, és ahelyett hogy az elismerés szavaival méltatná, az irigység sarával dobálja meg.

Éppen ezen momentumok bizonyították legjobban a „Magyar Gazdaszövetéség” végtelenül helyes eljárását akkor, amikor Budapestre hívta egybe a nemzetközi szövetkezeti kongresszust, mert nemcsak alkalmat nyújtott arra, hogy az eszme ellenségei nyíltan fellépjenek, de

tanubizonyosságot tett arról is, hogy a mai körülmények között, kizárólag ezen eszme az, a melynek égése alatt a boldogulás utjához juthatunk. A szövetkezeti kongresszusnak meg volt azonban az erkölcsi sikere és haszna, amely egyrészt buzdítólag kell, hogy hasson az eszme barátaira, de másrészt el kell, hogy oszlassa az ellentábor homlokáról azokat a divatos redőket, amelyeket a tájékozatlanság rakott oda.

Az összes szónokok, akik részt vettek a vitában, egyértelműleg hangoztatták, hogy a szövetkezés nem a tisztességes ipar és kereskedelem ellen irányul, hanem annak kinövései és fattyuhajtásai ellen és hogy ilyen van, azt legjobban bizonyítja azon körülmény, miszerint és főleg a kisebb falvakban néhány év alatt megvagyonosodnak az ismeretlen eredetű szatócsok és ezeknek vagyonosodásával egyetemben felütötte a fejét a gabona-, marha-, pénz- és föld-uzsora.

Ez ellen pedig nemcsak az agráriusoknak kell harcolni, hanem elsősorban a kereskedői osztálynak, mert nem szabad eltűrni azt, hogy egy osztály tisztos hírnevét tönkre tegyék a fekélyek.

Éppen ezért volt hasznos ezen kongresszus, mert a kereskedői világ előkelei, akik személyesen vettek részt a kongresszuson és végig hallgatták annak tanácskozásait — leghivebb harcosaiavá váltak a tisztos kereskedelem nemes fogalmának és ígéretet tettek arra nézve,

hogy mindent, ami a tisztességgel ellenkezik — kifognak küszöbölni abból a társadalmi rendből, a hova tartoznak.

Mi pedig, a kik eddig ezen eszme szolgálatában állottunk, harcoljunk tovább is felül, szóval és tettel, mert az elhagyottak megmentése, a legnemesebb feladatok egyike, amelynek nyomán a lelkiismeret ékes megnyugvásának érzete fakad.

Néppárti gyűlések.

Jövő vasárnap két helyen tart a néppárti gyűlést Zákányban és Nagykövácsiban. Amott dr Zboray Miklós, dr Nyáry Béla ügyvéd és Haller István szerkesztő, emitt pedig Kaas Ivor báró képviselő, Baracszy Gyula dr ügyvéd és Bonitz Ferencz szerkesztő beszélnek.

Ferdinánd nem lesz király.

Ferdinánd fejedelem látogatásának titka most pattant ki. A marienbadi találkozón Edward király Ferencz József király hozzájárulását kívánta megszerezni, hogy Kóburg Ferdinánd királylányá koronáztassék. O Felsége, bár a török szultán hozzájárulása is biztosított, nem volt hajlandó beleegyezését adni, de nem idegenkedett attól, hogy meghallgassa Kóburg Ferdinánd fejedelem ily irányú előterjesztését.

A külügyminisztériumban O Felsége cselekedetét akként kommentálják, hogy a király nem engedheti meg Ausztriának azt, hogy megismételje Oroszországgal szemben azt a

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A saint-cloudi büntett.

Irta: Henri Lavedan.

A saint-cloudi vásáron történt.

— Kérem! — bögö a hercules, egy rengeteg büstömög, a ki ingadozva járt-kelt a bódé előtt, a saját erejének súlya alatt, — a mi most következik, azt különösen ajánljuk a magas uraságok figyelmébe. Remek egy mutatvány lesz, az izmok eddig soha nem látott gyakorlata, a mit a fiatal és kecses Irma fog végezni. Csak tizenegy esztendő még, a Pampasok infansnöje, a kinek magától Viktória angol királynőtől és az indiai császárnőtől van több rendbeli elismerése.

S a levegőbe dobta a kis leányt, mikor pedig lefelé karikázott, elkapta a lábainál fogva.

Mellette egy körülbelül hatvan esztendő öreg ur nagy figyelemmel nézte egy katona vállán keresztül.

A kötéltánczos letette a gyermeket a földre s felé nyújtotta szőrös arcját.

— Hamar, puszt a papának!

A kis leány odapiruettezett s a hercules pofon ütötte.

A tömeg rengeteg hahotába tört ki. De nem sokáig, mert a hercules egész hosszában elvágódott, a karjait széttárva s a bódé közepén egy halovány öreg ur jelent meg, rémült arccal, tágra nyílt szemekkel, egy szuronyt tartva a kezében, melyről néhány vércsepp csepegett. A szomszédom volt.

Az történet ugyanis, hogy hihetetlen gyorsasággal kirántotta a mellette bámészkodó katonna szuronyát, odagrott a herculeshez s gyomron szurta. A szerencsétlen hörögve haldoklott. Vagy huszan rárohantak a gyilkosra, aki nyugodtan engedte lefejeverezni magát. Rendőrök jöttek s elvezették az örtanyára, mert különben a közönség széttépte volna. Ez az eset másnap roppant zajt ütött s minden lap erről beszélt. A vádlott gazdag, korrekt gentleman volt Saint-Michel gróf. A vizsgálóbíró előtt makacsul

vonakodott tettének indokát elárulni s szomorúan, komoran mondí, hogy majd mindent elmond a tárgyaláson.

A tárgyalás napján az esküdtszék terme tele volt türelmetlen közönséggel. A hosszadalmas tanukihallgatások után Saint-Michel gróf körülbelül a következőket hozta fel a maga védelmére:

— Volt egy leánykám, egyetlen boldogságom ezen a világon. Születése óta özvegy vagyok, mert világrajövele életébe került az anyjának. Ezt a gyermeket komédiások rabolták el, ezelőtt tizenhét esztendővel s hosszas kutatásaim daczára sem akadtam nyomára. De azért nem adtam fel minden reményt. Majd az egész vagyonom ráment eltűnt boldogságomnak a kutatására. Multak az évek oly hihetetlen gyorsasággal, hogy arról önknek fogalmuk sem lehet, mert minden perc jobban eltávolított célomtól s mind rettenesebbnek látszott az az úr, mely köztem és leányom közt tátongott. Egy napon végre gyászt öltöttem a gyermekemért s eltemettem a lelkemben. E perctől

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE Nagyvárad, Fő-utca.

(Uri Casino-épület). TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-cség

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket, valódi angol SZÜVETEK nagy választékban

hallatlan magatartást, amelyet tanúsított közvellen 1849 után, a krími háboruban. A helyzet ma ugyanez, Oroszország minden ereje levan kötve a Keleten. Mivel hogy ázsiai kérdés van, nem kíván a magyar király európai helyzetet is teremteni.

Nagyvárad mult évi zárszámadása.

Előttünk fekszik Nagyvárad mult éve számkokban.

Ragány János főszámvevő derekas munka árán elkészítette a város 1903. évi zárszámadását s beterjesztette a tanácshoz.

A terjedelmes zárszámadás a nyilvánosságok is rendelkezésre lett bocsátva, a mely természetesen érdeklődéssel várta a zárszámadás elkészültét, tekintve a városi pénztárban előfordult sikkasztást.

A zárszámadást kimerítő, felvilágosító és indokoló jelentéssel vezeti be a főszámvevő. Általánosságban megjegyzi a főszámvevő, hogy a lefolyt év gazdálkodási rendszerét az általános takarékoság jellemzi. Csak így lehetett aztán az exlex következtében a házi pénztárnál, a közuti alapnál és a vízvezetési alapnál a mutatkozó bevételecsökkenés dacára az egyensúlyt fentartani.

Azán a bevételek és kiadások minden egyes főtételéhez a kellő magyarázatokat adja meg a főszámvevő.

Végül következnek sorrendben a házi pénztár s a különféle alapok, alapítványok és letétek zárszámadása, melyekre még visszatérünk.

Most csak leadjuk a házi-pénztár zárszámadását a következőkben:

Bevételek.

1. Pénztári maradvány 26183 korona 18 fillér.
2. Közevetvám alap 115,532 korona 26 fillér.
3. Mértékhi:esítés díjak 4705 korona 40 fillér.
4. Katonai szállásbérek 129,323 kor. 92 fillér.
5. Tanügy 109,116 kor. 76 fill.
6. Vágóhídi díjak 37774 korona 34 fillér.

kezde oly halottnak tartottam, mintha magamban temettem volna el. Volt bátorságom lassankint megnyugodni ebben az áldozatban s kérem az Istent, hogy valahogy utamba ne hozza többé azt, a kiról örökre le kellett mondanom.

Vége volt. Nem volt többé leányom, nem volt senkim sem, másodszor is özvegy lettem.

Ekkor uraim, különös betegség rohant meg, elfogta egész valómat s lassu, észrevehetetlen fokozással arra a bűnre kényszerített, mely miatt most a vádlottak padjára kerültem. Sohasem hittem, hogy valaha enyire jutok. Azt mondtam: betegség, pedig inkább rögeszme. Attól a perctől kezdve, hogy lemondtam minden reményről, hogy leányomat valaha feltaláljam, attól a perctől kezdve, hogy elhatároztam, miszerint soha többé nem foglalkozom vele, mert hiszen ugyis meghalt, attól a perctől fogva valami titkos erő kényszerített arra, hogy minden olyan helyen felkeressem, a hol esetleg feltalálni remélhettem. Csavargó, kőszá életet étem, mint azok a komédiások, kik kincsemet elrabolták tőlem.

Bekalandoztam Franciaországot szélkében-hosszában; nem volt vásár, nem volt népmulatság, hogy ott ne lettem volna.

S tudják-e miért? Hogy minden gyermeket lássak, akiket a komédiások mutogatnak. Mindegy volt nekem akár fiú, akár leány, vá-

7. Allatvásári helypénz 39287 korona 60 fillér.

8. Földbérek 21367 korona 38 fillér.

9. Térbérek 9689 kor. 95 fill.

10. Ház, bolt és szállodabérek 134259 kor. 15 fillér.

11. Városi javadalmak 230835 korona 68 fillér.

12. Rendőri jövedelmek 6261 korona 04 fillér.

13. Vegyes jövedelmek 15549 korona 64 fillér.

14. Cselekvő tőkék kamatai 15652 kor. 58 fillér.

15. Községi pótdadó 236770 korona 39 fillér.

16. Végrehajtási és intésdíjak 3224 kor. 20 fillér.

17. Vízvezetési alap 52364 korona 90 fillér.

18. Fogyasztási és italadók 383978 kor. 59 fillér.

19. Gyógydíj térítmenyek 3953 korona 72 fillér.

20. Legeltetési díjak 5214 korona.

21. Tolonczszállítási bevételek 1249 korona 77 fillér.

22. Atkelő katonai szálláspénzek 1589 kor. 84 fillér.

23. Térítmenyek 605077 korona 19 fill.

24. Renkivüli bevételek 403292 korona 17 fillér.

Bevétel főösszege 2592203 kor. 65 fillér.

Előirányzatnál 924782 korona 59 fillérrel több.

Kiadások.

A) rendes kiadások.

1. Személyzet illetményei 382396 korona 92 fillér.

2. Szegődvényesek ruházata és mellék-illetményei 14020 kor. 10 fill.

3. Kövezet létesítése és fentartása 98761 kor. 14 fill.

4. Nagypiaczter fentartása 731 korona 38 fill.

5. Mértékhi:esítés 3757 korona 60 fillér.

6. Atkelő katonai beszállásolás 3744 kor. 78 fill.

7. Egészségügy 16936 kor. 59 fill.

8. Tanügy 206192 kor. 35 fill.

9. Vágóhíd 2644 kor. 65 fill.

10. Allatvásárterek 3272 kor. 17 fill.

11. Tiszti nyugdíjalapra 27000 kor.

gyódtam mindegyik után. Jól ismert minden komédiás, minden panorámás, mert végtelen gyöngédséggel viseltem a gyermekek iránt, tapsoltam nekik, ezüstpénzeket, cukrokat dobáltam feléjük.

Eszembe juttatták a másikat... az enyime! Elgondolkoztam, hogy enyim talán éppen így komédiázott.

Azonban e gyöngéd, édes érzelmek mellett egy másik is kisarjadzott felkembem, a rettenetes féltékenysége. Mikor a szegény komédiás-asszonyokat láttam, amint bódéjuk küszöbén a gyermekeiket szoptatják, szerettem volna őket összetörni.

Mikor azt hallottam, hogy a gyermekek azt güyögik: papa... mama... az irigység elborította a szememet, hiába igyekeztem hidegen merlegelni a dolgot, hiába igyekeztem mentetni az ismeretlen gonosztevéket, kik talán azért rabolták el gyermekemet, mert nekik nem volt... istenem, mikor én is képes lettem volna ily bűnre.

Ez a féltékenység borzalmasan nőtt bennem e azon napon, mikor elkövettem azt a bűnt, amiért most itt ülök, szinte paroxizmussá fokozódott. Saint-Clouban gépiesen mentem az ember felé akinek a parancsára egy kilenc-tíz éves leányka végzett produkciókat.

Nagyon kedves egy kis leány volt; elgondoltam, hogy mikor az én kicsikém olyan idős

12. Rendőri szükségletekre 11256 korona 02 fillér.

13. Gazdasági szükségletekre 43824 kor. 05 fillér.

14. Utczai világítás 44961 korona 72 fillér.

15. Közigazg. szükségletek 65455 korona 92 fill.

16. Felekezeti czélokra 5886 korona 49 fillér.

17. Jótékonyczélu dotációk 38559 korona 80 fill.

18. Nyug- és kegydíjak 8495 korona 88 fillér.

19. Vízvezetési alap 209893 kor. 02 fill.

20. Szigligeti-színház fenntartása 20883 kor. 70 fill.

B) Rendkívüli kiadások.

21. Előre nem látókra 17468 korona 33 fillér.

C) Beruházási kiadások.

22. Városi középületekre 34550 korona 87 fill.

23. Butorok, szerelvényekre 534 korona 33 fill.

D) Almeneti kiadások.

24. Amerikai szőlőtelep 10132 korona 85 fillér.

25. Előlegek és visszatérítések 364159 kor. 73 fill.

26. Kölcsöntörlesztés 512782 korona 60 fillér.

27. Pásztorbérek 3346 kor.

28. Fogyasztási- és italadók 239828 kor. 75 fill.

29. Rendkívüli kiadások 400997 kor. 24 fillér.

Kiadások főösszege 2582531 korona 92 fillér.

Előirányzatnál 851924 korona 39 fillérrel több.

Valóságos pénztári maradvány 1903 végén 9884 kor. 53 fillér.

A keletázsiai háboru.

A japánok ujra offenzívába léptek.

London, szept. 14. A japánok dél felől újból felvették az offenzívát. Egy Niucsvangból érkezett jelentés szerint nagyobb csapaterősítéseket kaptak. Inkaiban még egyre szállítják

volt, neki is oly szép szeme, haja és termete lehetett. Illuzióm oly intenzív volt, miszerint gondoltam, hogy csakugyan ő az.

Megrendültem, leirhatatlan izgatottság veté rajtam erőt s ép akkor rohantam felé kitért karokkal, mikor az az ember azt parancsolta neki, hogy csókolja meg. A kicsike megzólalt s valami trágárságot ejtett ki a száján. Az volt a vízióm, hogy az én leányom lelkét is így tönkretették azok a nyomorultak. A vér téjembe szállt. Egy katona ácsorgott mellettem... kezemet ellenállhatatlan erő vonta a szuronyra felé... s én csak másnap tudtam meg, hogy megöltem.

Ez az én bűnöm.

Megöltem egy ártatlant, akit nem is ismertem s aki nekem nem vétett semmit. S miért? Mert az alatt az öt perc alatt ő volt a leányom elrablója. Nem tudom, hogy önök közül valaki kárhoztat-e érte, én el vagyok készülve mindenre. De irgalmasságukba ajánlom magamat azoknak, akiknek gyermekük van.

A zsüri, mely ez alkalommal nagyon szerencsésen volt összeállítva, öt percznyi tanácskozás után felmentette a bűnöst.

Azóta Saint Michel gróf bezárkózik a lakásba s nem mer kimenni.

Mert attól fél, hogy ujra kezdi.

partra a Japánból érkezett újabb hadcsapatokat. Ezeket Oku és Nodzu seregének erősítésére küldték. Az első erősítéseket Kuroki hadseregéhez küldték, aki már ezekkel indult észak felé a keleti oldalán. Az oroszok abszolúte nincsenek tisztában a japánok haderejével s éppenséggel nem bíznakodnak el, bár egyre tetemes erősítéseket kapnak ők is. A japánok felvonulásukat kitűnően tudják leplezni s Kuroki már is erősen veszélyeztetni az orosz hadsereg összeköttetését. Kuropatkin először is egyes ezredeit egészíti ki, mert nagyon sok százada van most, melyekben mindössze 30 főből áll a légénység. Pétervárról az a nevenséges hír jött, hogy a visszavonuló csapatok kitűnő kedvben vannak.

Liaojang.

Nincsvang, szept. 14. Liaojangban már eloltatták a felgyújtott városrészeket. Az orosz fosztogatás után a japánok teljesen helyreállították az élet és vagyonbiztonságot. Az elmenekült kínai lakosság bizik a japánokban és kezd már visszazállingózni elhagyott házaikba. Altalában mindenütt kezdetét veszi a kereskedelmi élet és forgalom fellendülése. A japánok mindent ércpénzzel fizetnek, nem igaz, hogy utalványokkal a tokiói bankra, melyeket az oroszoktól befizetendő hadikárpótlásból akarnának kifizetni.

A kínai lakosság meg van elégedve a japánok emberséges bánásmódjával s felszabadítóknak tekinti a japán katonákat. A japánok nagymennyiségű élelmiszereket osztanak ki állandóan az oroszoktól mindenéből kiforgatott kínai lakosságnak az oroszoktól elvett hadi zsákmányból, sőt sajátjukból is. Az orosz hivatalokat japán közigazgatási hatóságok vették át — természetesen katonailag szervezve mindent.

Az oroszok kegyetlenkedése.

London, szept. 14. Rettenetes eseményeket jelentenek azokról a fosztogatásokról, amelyek Liaojangban történtek. A fosztogatásokat az orosz katonák kezdték. Eleintén éhségtől gyötörtelve csak élelmi szereket kerestek. A boltokat feltörték, pinczékét, éléskamrákat kifosztották. Az éhség lecsillapultával páinkát szerezték s csakhamar részegekké lettek. Ebben az állapotban le nem írható dolgokat követtek el.

Asszonyokat, gyerekeket vonszoltak ki a házaikból és ott embertelen módon kínozták őket. Aztán értékekre került a sor. Minden házba, ahova bejutottak, a szekrényeket törték fel. Egy néptanító tédre borulva könyörgött, hogy legalább a gyermekeit kíméljék. Erre a vadállatias katonák a tanító legkisebb gyermekét, egy hat éves leánykát a ruhalogas szekrény kampójára akasztották.

Egy másik házban egy agastyánnak, aki nem akarta ékszerait kiszolgáltatni, szegét verték a fejébe. Férfiakat és nőket iszonyu módon megcsönkítették. Alig vonultak ki az oroszok Liaojangról, kínai martolócok elől kezdtek a dolgot és még az előbbieknél is borzalmasabb fosztogatásokat követtek el. A fosztogatásokat a japán katonák fejezték be, de ezeknek a japán parancsnokok igen hamar végét vetették.

Kuropatkin visszavonulása.

Pétervár, szept. 14. Kuropatkin visszavonulása teljes rendben megy végbe. A csapatok hangulata a leglelkesebb (?) seregeink egyre kapják az erősítéseket Karbin felől, úgy hogy Kuropatkin már is abban a helyzetben van, hogy a visszavonulást beszüntetheti. A mukdeni s tienlingi erődöket jó karba helyezik s lázas munka folyik az egyes helyeken leomlott mukdeni kőfal helyreállítására. Bár a fővezér Mukden s Tienling közt van seregének zömével, Mukdent minden áron igyekezni fog megtartani.

Nem áll, hogy Kuroki már közel járna Mukdenhez, mert utóvédeinknek teljesen sikerült feltartóztatniuk. A japán haderő a keleti szélén vonul fel s erejéről nem vagyunk eléggé

tisztában. A déli részen lassabban vonultak előre a japánok. Ütközetet Mukden alatt várnunk. A Hun folyó hidjait használhatlanná teszi Kuropatkin.

Japánok Kamcsatkában.

Petropawlowsk, (Kamcsatka) szept. 14. Május 28-ika óta Kamcsatka folyóinak torkolataiban japán vitorlás hajók jelentkeznek. Junius közepén a keleti szigeten fekvő Navino és Maligino kikötőkben, F. Gundusi japán hadnagyszállott partra 150 tartalékos tengerészszel és ágyúkkal. A japánok kifosztották a községeket, elűzték lakosait és proklamációkat tettek, melyekben megparancsolták, hogy Japán uralmát ismerjék el. Jasinoban egy kápolna tetején kitűzték a japán lobogót és falragaszokon hírt adták, hogy ez a terület most már Japáné, és a ki ezt el nem ismeri, azt megölik. Junius 30-án Petropawlowskból egy véletlenül ott tartózkodó vitorlászajót Schab hadnagyszállott partra 100 főnyi miliczával küldtek Jasinova és Boljserjeszkől egy 100 főnyi osztály ment ugyanoda szárazföldi úton, egy altiszt vezetésével. Julius 26-án két osztály Jasinó közelében egyesült, megverték a japánokat és elfogták a vezetőjüket, Bunczi hadnagyt. Mi egy halottat és négy sebesültet veszítettünk, a japánok 17 halottat. Sok sebesültet magukkal vittek. A zászlót és a falragaszt eltávolították. Az oroszok elliamvasztották öt japán vitorlászajót és összesen 70 japánt öltek meg.

Japán veszteségek.

London, szept. 14. A Daily Telegraph tudósítója, aki eddig a japán főhadiszálláson tartózkodott, azt jelenti Tientsinből, hogy a japánok Liaojang mellett szenvedett veszteségeiket nyilván nagyon alacsonyan vallották be. Inkább 80.000, mint 17.000 embert vesztek. A levelező hozzáteszi, hogy semmiféle bizonyíték nincs arra, hogy az oroszok dum-dum töltényeket használtak volna. Oyama tábornagy Liaojangban állítólag kijelentette, hogy Kuropatkin tábornoknak makacssága mellett is nehé helyzetben kell lennie és be kell látnia, hogy a játékot elvesztette.

Magukat megadó orosz katonák.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A Daily Chronicle tudósítója jelenti: A liaojangi harcokban számos orosz katona elvetvén fegyverét, megadta magát.

Kuropatkin helyzete.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Oyama tábornok Liaojangnál kijelentette, hogy bármennyi embert küldjön is Oroszország a harctérre, Japán mindig lesz oly helyzetben, hogy ha kell megegysszer annyi embert állítson a csatába sokkal gyorsabban és sokkal jobban kiképezve és felszerelve, mint az oroszok. Oyama Kuropatkin helyzetét kétségbeesettnek mondja.

Munkás a szakegyetek ellen.

A budapesti munkakizárás alkalmából egy különben szocialista irányú esti lapban édekes leleplezések közöl egy munkás a szakegyesületek visszaéléseiről. Kétségtelen jele ez annak, hogy a józanabb munkások torkig vannak már a szakegyesületekkel, amelyeket *szaktársaik*at *kizsákmányoló társaságnak* nevez és azok működésével. Ha ez a kijózanodás nagyobb tért hódít a munkások között, akkor lesz béke és munka, enélkül csak örökös veszekedés, sztrájk és munkakizárás.

Ennek a kijózanodott munkásnak érdekes és jellemző levele a következő:

»Kérem, ha lehetséges, tegye közzé ezen pár soromat becses lapjában. Azzal akarom tév-

ltra vezetett szaktársaimat észhez téríteni, hogy minél előbb véget vessenek annak az állapotnak, amelyet a *szirunkon éldegélő »apostolok«* idéztek elő. Ma olvastam becses lapjában a kizárt munkások ügyével foglalkozó cikket. A kömvészek munkavédő-bizottságáról szól. Ez nem helyes elnevezés. Hanem nem más, mint *szaktársaik*at *kizsákmányoló társaság*. Merem ezt állítani sok, józan gondolkozású szaktársaimmal együtt. Felsorolok egy-két adatot, amelyet még a legszivósabb bizalmi férfi sem tagadhat el.

Történt velém, mint sok más szaktárrsal, hogy a mult téli beálltával megszünt a kereset, minélfogva nem tehetünk eleget a szakegyetnek.

Tavaszzal úgy mint mindenki, tehát én is örültem, hogy munkát kaptam. Igyekezett is mindenki, hogy házbérhátralékát és egyéb tartozásait törleszse. A háziur és a boltos kis részletekben fogadta el a törlesztést. De nem úgy a szakegyet.

Az mozgósította az exekutorjait (bizalmi férfait.) Ha mindjárt az első hetekben nem egyenlítették ki a tagsági hátralékot, nem hagyták dolgozni. A pallórt megfenyegették, mondván, hogy csapja el azt a szaktárrst, különben bojkottálni fogják őt. Képesek voltak egy felebarátukat megfosztani a kenyértől a családjával együtt.

Majd azzal álltak elő, hogy minden szaktárs köteles 60 fillért hetenként a sztrájkpénztárba befizetni. Nagy adó ez családos munkásnak. Eppen ezért kevés mindig a fizetés.

En példái és más hozzám hasonló jó munkás meg voltunk elégedve a fizetéssel. Csak azok a *szájhősök* nem, akik *csak a nyelvükkel tudnak dolgozni és nem érdemlik meg azt a minimális* fizetést sem, amit a mesterek adtak. Mi most azok miatt családjainkkal együtt kenyér nélkül maradtunk.

A tél közeledik és mi lesz azután? Ezen az uton kérem tehát józan gondolkozású szaktársaimat, hogy vessenek véget ennek az állapotnak, mert ha soká tart, akkor valóban kétségbe kell esnünk.

UJDONSAGOK.

A tudomány bárója.

A magyar tudományos világ egyik érdemes tagjának bárói rangra emeléséről tesz jelentést a hivatalos lap mai száma. Forster Gyula miniszteri tanácsos a tudományos akadémiai igazgató tanácsának tagja, aki a tudományok művelése, különösen a műemlékek és régiségek felkutatása mellett ráért a közgazdasági téren is eredményes munkát kifejtani — lévén ő a magyar földhitelintézetnek is az igazgatója. — Az új báró rangra emelését a következő királyi kézirat adja hírül:

Magyar minisztertanácsom előterjesztésére Forster Gyula miniszteri tanácsos, a magyar tudományos akadémia igazgató tanácsának tagja és törvényes utódainak, az 1885: VII. t.-cikk 2. §-ának c) pontja értelmében, díjmentesen a magyar bárói méltóságot »pusztakéri« előnévvel, és úgy neki, mint törvényes fiutódainak egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozom.

Kelt Bécsben, 1904. évi szeptember hó 6-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Tisza István s. k.

Forster Gyula 1846. december 21-ikén született Esztergomban. A gimnáziumot szülővárosában, a jogot a pesti egyetemen végezte, majd a jogi doktorátus megszerzése után a párisi Collège de France hallgatója volt. 1872-ben ügyvédi oklevelet nyert és még ugyanabban az esztendőben a közoktatási minisztériumban fogalmazóvá nevezték ki. Gyorsan járta meg a hivatalnoki ranglétra fokait, mert már 1833-ban elérte a miniszteri tanácsosi rangot. Nagy elő-

szerepet foglalkozott a régiségekkel és műemlékekkel. 1887 óta a műemlékek országos bizottságának másodelnöke, míg 1891-ben a Tudományos Akadémia archeológiai bizottságába választották be. A közgazdasági tanulmányokkal is szívesen foglalkozott és cikkei, amelyek a fővárosi lapokban jelentek meg, ezen a téren is tekintélyesek.

Igy lett aztán 1887-ben a magyar földhitelintézet egyik igazgatója is. 1895 óta a vallás- és tanulmányi alap felügyelő bizottságának tagjává nevezték ki, amely állásában azóta kétszer hagyták meg. Ebben az esztendőben három nagyobb szabású alapítványt is tett: egyet 25,000 kor. tőkével, a hazai földmívelést előmozdító munkák, egyet 25,000 K tőkével egyháztörténelmi monografiák létesítése és hasonló irányú levéltári kutatások elősegítésére és egyet 30,000 korona tőkével magyar történelmi tárgyú képek jutalmazására. A millenáris kitüntetések alkalmával a Lipóterend lovagkeresztjét kapta, két esztendővel később pedig a Szent-István-rend kis keresztjével tüntette ki a király. 1899-ben a Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta.

* **Személyi hírek.** Ozv. báró Gerliczy Félixné Acsádról, hol a nyarat töltötte, leányánál Szegedynél, tegnap este hazaérkezett Nagyváradra. — *Natafalussy* Kornél kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató, hivatalos ügyben két napra ma délelőtti Aradra utazik. — *Szekeres* Ödön, a jászóvári prémontrei kanonok-rend jószágkormányzója Nagyváradon időzik.

* **A harmadik vashíd.** Említettük már, hogy az Osztrák-Magyar államvasutak gépgyárának igazgatósága ajánlatot tett a városnak, hogy a Rét és Ujváros összekötése céljából tervbe vett harmadik vashíd tervrajzát elkészíti ingyen, azon feltétellel, hogy az árlejtés alkalmával egyenlő ajánlat mellett a hid elkészítését is reá bizza a város. A tanács tegnap foglalkozott az ajánlattal s elfogadta azt. Ha a nyilvános árlejtés alkalmával legelőnyösebb az Osztrák-Magyar államvasut igazgatóságának ajánlata lesz, vagyis nálánál olcsóbb nem lesz, vele készítteti a város a harmadik vashidat.

* **Nagyvárad szabályozási térképe.** Tudvalevőleg Nagyvárad város elhatározta a város szabályozási térképének elkészítését és meg is tette az intézkedéseket határozatának keresztülvitelére. A közgyűlés 1904. december 31-ig adta a terminust a térkép elkészítésére, de a főmérnök *Köszeghy* József már a tegnapi tanács ülésén jelentette, hogy a város szabályozási térképe már kész van. A térképet a legközelebb összehívandó közlekedési szakbizottság veszi bírálat alá.

* **A községi iskolai beiratások.** Nagyvárad város községi iskoláiba is már végbementek a beiratások. A községi iskolák az idén is szerfölött látogatottak. Sőt a tanácshoz érkezett s tegnap tárgyalást jelentés szerint 3 olyan osztály van, — mindegyik a negyedik osztály — melyben 100-on felül vannak növendékek. Minthogy az említett osztályok tantermei nem fogadnak be ennyi növendéket, bérelt helyiségbe telepítették át ez osztályokat. Ujvárosban az 5-utcai elemi iskolában megnyitott az idén a IV. osztály is. Minthogy az V-ikbe 40, a VI-ikba csak 20 tanuló iratkozott be, ez a két osztályt együtt vezetik. Jövőre azonban, ha látogatottabbak lesznek, elválasztják őket.

* **A Fő utca csatornázása.** Egyik helyi lap azt újságolta, hogy a Fő-utca csatornázása talán elmarad a tavaszra. Ezzel ellentétben a tegnapi tanácsülésen jelentette *Köszeghy* József főmérnök, hogy a Fő-utca csatornázását hétfőn megkezdtek. A jövő héten a Páris-patakhöz érnek. Ugyanekkor a rajta keresztülvetett hidat is átalakítják, ujon-

nan burkolják s kiszélesítik a kocsijárót s így a villamos vasut sinei is lefektethetők lesznek. A munkálatok igen csekély, mindössze 1200 korona költséget igényelnek.

* **A jogakadémia új tanéve.** Ma délelőtti megy végbe a nagyvárad kir. kath. jogakadémián az 1904—5. tanév megnyitó ünnepélye. Tíz órakor a premontrei rend templomában »Veni Sanctus« lesz, melyet dr. *Némethy* Gyula theol. tanár, akadémiai hitszónok mond. Utána az akadémia nagytermében lesz a tanévnyitó ünnepély a következő műsorral:

a) Dr. *Bozóky* Alajos igazgatónak tanévnyitó beszéde.

b) *Somló* Bódog jogtanárnak »A politika tudományának szerepe a törvényhozásban« cz. értekezése.

* **A villamos mű végleges elszámolása.** Tegnap már a tanács elé került Nagyvárad város nemrég épült villamos művének végleges elszámolása. A villamos mű egymillióhetvenötzernyolczszázötvenöt korona 18 fillérbe került.

* **A fő-utcai Rimanóczy-ház felépül.** Még nem kérte ki az építkezési engedélyt, de bevégzett tény, hogy id. Rimanóczy Kálmán a Fő-utca és Széchenyi-tér sarkán levő földszintes, de nagy kiterjedésű házat felépítteti. A tanács már tegnapi ülésén foglalkozott e kérdéssel, s elhatározta, hogy ha az építkezés megkezdődik, a közlekedés a Széchenyi-téren elzáratik az ügyesség felől, továbbá a járdát elkészítteti, minthogy az általános közvezési programba egy is fel van véve.

* **A városi pénzek kezelése.** A városi tanács tegnap délelőtti tartott ülésén elhatározta, hogy a városi pénztár pénzkészletét nevezetesen a tízezer koronán felüli összegeket kezeletbe adja bankoknak, folyó számlára, hogy így a város az időközi kamatokat is megnyerje. Az idén a nagyvárad takarékpénztárba helyezi el a város a 10000 koronán felül begyűlt összeget.

* **Körözött uzsorás.** Nagyváradon is eléggé ismeretes *Keizer* Zsigmond uzsorás neve, itt is több embert csapott be. Nemrég a törvényszék egy évi börtönrre ítélte csalásért, de ő a büntetés elől megszökött, valószínűleg Amerikába. Most körözik.

† **Ozv. Neczpáli Justh Sándorné.** Részvételt értesülünk egy tisztos uriaszony-nak Neczpáli Justh Sándor özvegyének *Mertz* Ernesztionek haláláról. Férje Nagyváradnak ismert érdemes polgára volt, valóságos típusa a kiveszőben levő régi polgároknak. Családjának jólétét biztosította fáradhatatlan munkásságával, szabad idejét pedig a közügyeknek szentelte, önzetlenül a város javára, melynek előmozdításáért nagy áldozatot hozott. Hét esztendeje már, hogy meghalt, de nevét ma is emlegetik Váradon. Özvegye azóta teljes visszavonultságban élt gyermekei és unokái között. A múlt héten kiment a szülőbőre övét meglátogatni s ott érte a betegség — agyszélhűdés, — vissza sem tudott jönni többé a szülőből. Hozzá tartozói odaadó gondnal ápolták, de nem segíthettek rajta, tegnap délután 5 órakor, az utolsó szentségek felvétele után meghalt. Egy fia és két leánya maradt: *Justh* Károly a nagyvárad takarékpénztár könyvvezetője, *Oláry* Gyuláné és *Szűcs* Gézané. Temetése holnap megy végbe a Nagy-Körözs-utcai gyászháznál.

* **A felügyelő kilakoltatása a színházból.** *Balla* Imre színházi felügyelőnek eddig a színházban volt a lakása s uterrain helyiségben. Azonban a bizottság, mely tüzetes

vizsgálat alá vette a chikagói tűzvész ötletéből a színházat, tűzrendészeti szempontból nem találta helyesnek a felügyelő bennlakását és a tanácsot arra kérte, hogy a felügyelőt költöztesse ki a színházból. A tegnapi tanácsülésen jelentés tétetett arról, hogy a felügyelő már kiköltözött a színházból egy a várostól részére bérelt lakásba. Az így üresen maradt helyiségek egy részét a színházi butoraktár kibővítésére használták fel, egy szobát pedig a felügyelőnek meghagytak iroda részére.

* **A város jövő évi költségvetése.** *Ragány* János főszámvevő tegnap bejelentette a tanácsülésen, hogy a számvevői hivatal jövő héten teljesen elkészül a város jövő évi költség előirányzatával.

* **Az iparos ifjak a színházban.** A város tanácsa tegnapi ülésén megadta az engedélyt az iparos ifjaknak, hogy 18-án, vasárnap megismételhessék a Szigligeti színházban műkedvelői előadásukat, a »szép Darinka« színdarabját, részben a nagyvárad Kossuth- és Szacsavay-szobrok javára. Természetesen az iparos ifjak felelősséget vállaltak a színházért és az átengedett díszletekért.

* **A városi tisztviselők drágasági pótléka.** Tudvalevőleg a szeptemberi közgyűlés a városi tisztviselők részére drágasági pótlékot szavazott meg. A közgyűlés eme határozata ellen *Zana* Agoston mint értesülünk felebbeszét ad be. A határozat ama részét felebbezi meg, hogy a közgyűlés a 2000 koronán felüli fizetést élvező tisztviselőknek is megadta a drágasági pótlékot.

* **Olasz vívóiskola Nagyváradon.** A kik a férfias sportot kedvelik, azoknak most kitűnő alkalmuk nyílt erre a nemes időtöltésre. *Maione* Vincenzo, hírneves olasz vívómester ugyanis a napokban városunkba érkezett és itt a Fekete-Sas kistermében olasz vívóiskolát nyitott. *Maione* már sok helyütt megfordult Magyarországon, egyik-másik városban huzamosabb ideig is eltartózkodott, nagy gondnal és teljes igyekezettel tanítván a kardforgatás nemes művészetére mindenfelé, akik hívei ennek a test-edző férfias kedvtelésnek. A hol megfordult, ott mindenütt jó emléket hagyott maga után. A sportvilág számos kitűnő, előkelő vívója tőle sajátította el a kardforgatás művészetét. Nagyváradon ugy halljuk egy teljes évig szándékozik maradni. Vivő órákat mindennap délelőtti 8—12-ig és délután 1—8 óráig ad. A jelentkező tanítványok részint csoportban fognak vinni, részint egyenként. *Maione* magánórát is ad hetenkint háromszor havi 20 koronáért. A csoportban vivők annál kevesebb tandíjat fognak fizetni, minél számosabban lesznek a jelentkezők. Részünkről melegen ajánljuk mindenkinek a sportnak ezt a nemét, mert eszünkben van egy régi közmondás arany igazsága: »Ep testben ép a lélek.«

* **A város árváinak ügyei.** Nagyvárad város árvaházának női választmánya ma, csütörtökön délelőtti 10 órakor, az igazgatóválasztmány *Rimler* Károly polgármester elnöklété alatt délután 4 órakor a városháza bizottsági termében gyűlést tart, melyen az árvaház több belügyét intézik el.

* **Sárosmegeye s a külképviselet.** Sárosmegeye is intézett feliratot a képviselőházhoz, a magyar nyelv s jelvények jogainak a külképviseletben kellő módon érvényesítése érdekében. Feliratát megküldte az összes megyei törvényhatóságoknak, így Biharmegyének, mely azonban bizonyára napirendre tér felette.

* **Az iparoktató bizottság ülése.** Nagyvárad város iparoktató bizottsága ma délután egy negyed 5 órakor a városházán gyűlést tart, melynek fontos tárgya lesz az elnökválasztás.

Ugyanis a bizottság elnöke, *Ragány János*, ki e tisztét 10 év óta viseli, lemond az állásáról s helyét a mai gyűlésen töltik be. Az ipariskola tantestülete ezer koronás ösztöndíjat létesített ez alkalomból a bizottság elnöke: *Ragány János* nevére, beteg tanítók felszólítására.

* **Elvesztett részvények.** A Debreczen—Derecske—Nagy-Léta vasut részvénytársaság egyik igazgatója elvesztett 44 drb. 400—400 korona névértékű részvényt. Az igazgatóság megtette a lépéseket a részvények megsemmisítése iránt. A törvényszék hirdetményben hívja fel a megtalálót, hogy a részvényeket szolgáltatassa át.

* **Elhunyt negyvennyolcas honvéd.** A már csak kevés számban élő 48-as agg harcosok száma ismét kevesbedett. A csodás nagy idők egyik tanúja, ki vitézül állotta meg 48 ban helyét a golyózápor közt: *Vöney Mihály* szűcsiparos tegnap elhunyt. Temetésére vonatkozólag az ipartestület elnökségétől a következő értesítést vettük:

Felkértem az ipartestület kötelékéhez tartozó iparos polgárok, hogy *Vöney Mihály* volt szűcsiparos, 48 as honvéd, utóbb az iparos menházban tartott agg iparos elhalt, temetése f. hó 15-én, délután 3 órakor, Olaszi Fő-utca az irgalmasrend kórházából lesz.

Ezen végtszesség tételnél megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1904. szeptember 15-én.

Bertsey György,
ipartestületi elnök.

* **Összeégett gyermekleány.** Méhkerék községben borzalmas végre jutott egy gyermekleány, az öt éves *Petruszán Mária*. Ott sürgött-forgott anyja körül, aki a forró ételt öltötte ki egy nagy táliba. A kisleány nyavalyatörős volt. Anyja otthagyta az ételt a földön, s kiment a ház végibe megetetni a jószágot. Az alatt a kis leányt meglepte a betegsége, elesett szerencsétlenül éppen a forró ételbe, mely egész testét éktelenül összeégette. Rémes sikoltására befutott az édes anyja s borzadva látta gyermekének kinoktól eltorzult arcát. De már nem segíthetett rajta. A kis leány tegnap behalt égési sebeibe. A kir. ügyészség elrendelte annak kinyomozását, hogy terhel-e valakit mulasztás a kis leány szerencsétlen halála miatt.

* **Segélykérés Gyöngyös tűzkárosultjai részére.** Gyöngyös város polgármestere tegnap körlevélben fordult Nagyvárad város polgármesteréhez, hogy a tűzvész pusztításának áldozatává lett Gyöngyös város nyomorba jutott lakosai részére a törvényhatóság juttasson valamelyes összeget. Gyűjtőívet is csatol kérelméhez a polgármester esetleges gyűjtés indítása céljából.

* **A Narten-féle Bioscop-vállalat tulajdonosa** a Körözs-korzón sétáló közönségről kinematograf felvételeket eszközölt, melyeket legközelebb — mint értesülünk — a napi műsorban be fog mutatni.

* **A furfangos ifjak elfogva.** Tegnap számunkban már megírtuk, hogy Neumann M. ruhakereskedő bémertéri üzletébe tegnapelőtt délután 5 óra tájban 2 fiatal ember állított be s míg az egyik a ruhák közt válogatott, addig a másik az ajtó mellett lévő pénztár fiókból egy száz koronás és egy 20 koronás bankjegyet kiemelt. Hírünk kiegészítésül közöljük, hogy a megugrott tolvajokat este a vasuti állomáson *Schönberger* Armin üzletvezető a rendőrség segítségével elfogta. *Mentsel Ignác* és *Tóbiás József* az elfogott tolvajok, kiknél 164 korona pénzt találtak. A rendőrségen budapesti illetőségűeknek vallották, a foglalkozásukra nézve műszerészeknek mondták magukat. Az enyveskező műszerészek lezárattak.

* **Gyorsaság nem boszorkányság.** Ilyen cím alatt tegnap megjelent közleményünknek meglelt a maga üdvös következménye. A nagyvárad posta és távirat igazgatóság

— dacára annak, hogy még helyneveket sem közöltünk — kinyomozta az esetet s a mulasztásért nem fog elmaradni a következmény. Ugy, hogy a postán egyszer esett késedelem, de az sem maradt megtorlatlanul.

* **Öngyilkossági kísérlet.** *Czeplörd Veron* sápaszkihutai 49 éves részeges koldusasszony *Aradi-ut* 29. szám alatt levő lakásán tegnap déltájti öngyilkossági szándékból zsiros szódát ivott. Azonban nem ihatott sokat, mert a házban lakó két asszony kikapta kezéből az üveget. Könnyű természetű sérülésével a Kórházba szállították. Tettének oka életuntság.

* **Elvesztett tegnapelőtt a gabonapiacson** egy arany karika gyűrű. A gyűrűben *Ilonka* 1901 május 13 vésés van. Ki hirt ad róla, 2 korona jutalmat kap *Mendelényi Béla* rendőrségi fogalmazónál.

x **A budapesti m. kir. honvédeknek** ma este a **Lloyd kávéház** kényelmes helyiségében *Bachó István* karmester ur vezetésével változatos műsorral nagy hangversenyt tart; a szombatra hirdetett hangverseny elmarad. Hűdeg buffet, kitűnő italok, figyelmes kiszolgálás. **Belépti díj nincs.** Kezdeté 8 órakor. Számos látogatást kér mély tisztelettel *Kurtág Dezső* kávé.

x **Van szerencsém a n. é. közönség** szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású *Dréher* sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

SZINHAZ.

Színházi bérlet. A küszöbön levő színi évadra már itt van a bérlés ideje. *Erdélyi Miklós*, a Sziliget-színház titkára, ez ügyben Somogyi igazgató megbízásából Nagyváradon időzik. A régi bérlők részére a helyeket még szombatig fentartják, de azután rájuk való tekintet nélkül fogják a színházi helyeket bárkinnek bérbe adni. Bérelni lehet mindennap délelőtt 10—12-ig és délután 3—5-ig és pedig ma csütörtökön és pénteken a régi bérlők részére még fentartják az előző szezonban bérelt helyeiket.

MŰVESZET.

Fényes Márta hangversenye. Csokaji *Fényes Márta* hegedűművésznő, 1904. évi szeptember 17-én, szombaton, a Fekete Sas nagytermében *Dezséri Bachó István* karnagy vezérlése alatt a m. kir. 1. honvédegyalozred zenekara közreműködésével, jótékony célú hangversenyt rendez. A hangverseny műsora előadás alkalmával lesz kapható. A tiszta jövedelem egy része a Nagyvárad városi árvaház javára fordítatik. Feltűzések az árvaház javára közönséggel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Helyárok: Körszék 4 korona, támlásszék 3 korona. Zártszék 2 korona. Földszinti állóhely 1 korona. Karzat-jegy 1 korona. Egy műsor a pénztárnál vagy a jegyszedőnél 10 fillér. — Jegyek előre válthatók *Láng József* könyv- és papírkereskedésében. Esti pénztárnyitás 7 órakor. Kezdeté 8 órakor.

SPORT.

A váradi lóversenyek.

A bónai kúti versenypálya már élénk képet nyújt; a versenyre nevezett összes fogatok és lovak majd mindegyike reggelenként megjelenik már a pályán. — A verseny egylet újabb értesítése a következő:

A versenyek pénteken, e hó 16-án veszik kezdetüket és tartanak 18-ig, azaz vasárnapig. 16-án pénteken, ügétő versenyek. 17. és 18-án, szombaton és vasárnap lóversenyek lesznek.

Belépti jegyek az ügétő versenyekre szeptember 16-án: Pálya-jegy 6 korona, tisztéknek és nőknek 4 korona; Tribünjegy 3 korona; bekerített állóhely 50 fillér; kocsi-jegy 2 korona.

Belépti jegyek a lóversenyekre szeptember 17. és 18-án: Pálya-jegy 2 napra 10 korona, tisztéknek és nőknek 6 korona; pálya-jegy 1 napra 6 korona, tisztéknek és nőknek 4 kor.; tribün-jegy 1 napra 3 korona; bekerített állóhely 50 fillér; kocsi-jegy 2 korona.

Mindazon urak, kik szivesek voltak az ügétő versenyekre bizonyos összeget aláírni, az ügétő versenyeknél tiszteletjegyekben részestülnek, melyek a Biharmegyei Nemzeti Kaszinó helyiségében rendelkezésükre állanak.

A nagyváradi versenyegylet tagjainak az egyleti jelvény használatával úgy az ügétő, mint a lóversenyekre a szabad bemenet fenn van tartva.

Nagyváradai versenyegylet
titkári hivatala.

TAVIRATOK.

A király kihallgatása.

Bécs, szept. 14. A király külön kihallgatáson fogadta *Kisling* ezredet a 7. bajor tábori tüzérezred parancsnokát és *Wiedemann* hadnagyot, akik *Luitpold* regensherczeg megbízásából *Przemyslba* mentek, hogy átnyujtsák a regensherczeg ajándékát, egy ezüst gyümölcsöstálat a 10. hadtesttüzérezrednek abból az alkalomból, hogy az ezred a regensherczeg 50 éves ezredtulajdonosi jubileumát ünnepli.

Ivankovics nem mondott le.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A Magyar Nemzet megczáfolja *Ivankovics* lemondása hírét. A helyzet majd a szindikátus vizsgálatának eredménye szerint fog igazodni.

Bismark herczeg betegsége.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) *Bismark Herbert* herczegnek a végét várják, olyan rosszul van. Az orvosok májrákot állapítottak meg. A család együtt van s el van készülve a bekövetkező katasztrófára.

Veszedelmes tünet Oroszországban.

Budapest, szept. 13. (Saját tud. táv.) A moszkvai törvényszék érdekes jelenségnek jött a nyomára. A minap lopás miatt ítélezett 16 előkelő ifju felett. Már akkor feltűnt, hogy a tolvajok csupa előkelő ifjak, de oka ki nem pattant, tehát elítélte őket. Most a törvényszék egy névtelen feljelentésre újból megvizsgálta az ifjak dolgát, s kisült, hogy akartak lopni, hogy ezáltal börtönbe jussanak, így óhajtván elkerülni, hogy elvigyék őket a háboruba.

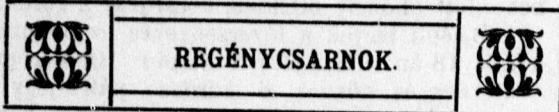
Az ifjak beismerésben vannak, s

együttal elárulták, hogy Moszkvában nyomtatványok jelentek meg, amelyek 65 módot ajánlottak e czélra, melyeknek eddig majd mindegyikét felhasználták már.

Az orosz rendőrség most nyomoz a nyomtatvány szerzői után, a legutóbbi ilyenmő pörököt pedig revideálni fogják.

A sajtó kongresszus működése.

Bécs, szept. 14. A sajtókongresszus egyhangulag tudomásul vette Taunay referátumát a sajtótáviratok díjainak leszállítása, valamint Berger (Páris) referátumát a hírlapok tarifájának leszállítása ügyében.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

A felügyelő és a két delect v gyorsan váltottak pár szót, azon tanakodva, hogy megengedjék-e a vallomásnak ezt a szokatlan formáját, vagy se.

— Gondolja ön, orvos, — kérdezte tőlem a felügyelő, hogy a fogoly életét közvetlen veszedelem fenyegeti?

— Minden esetre, — feleltem, — a katasztrófa bármely pillanatban utólréheti.

— Ebben az esetben köteleességünk, a törvény rendelkezéseinek értelmében is, hogy meghallgassuk a vallomását, — mondta a felügyelő.

Majd Jeffersonhoz fordulva, így folytatta: — Tessék, uram, elmondani, amit akar; de ismételve figyelmeztetem, hogy vallomását. Ön ellen is föl fogják használni.

— Akkor, ha megengedik, leülök, — mondta Jefferson. — Ez a szívbj hamar kifáraszt, s az a kis dulakodás az imént még jobban kimerít. . . . A sir szélén állok, és nem szándékom hazudni önöknek. Minden szó, amit mondani fogok, szent igaz: akár javamra, akár káromra használják föl, én ugyan nem törődöm vele.

Jefferson Hope hátradőlt a széken és nyugodtan, fölindulás nélkül beszélt, mintha csak egész közönséges dolgokról lett volna szó.

— Nem igen érdekelheti önöket, — így kezdte, — hogy miért gyűlötem azt a két embert, akit megöltem. Talán elég, ha megmondom, hogy gyilkosai voltak két áratlan teremtesnek, aki sohasem vétett nekik; megöltek egy apát és a leányát; a visztorlást tehát megérdemelték. Törvényes uton nem bizonyíthattam volna rájuk ezt a kétös gyilkosságot, de mivel magam igen meg voltam győződve bűnösségükről, elhatároztam, hogy magam leszek a bírjuk és hóhéruk is. Az én helyemben önök se cselekedtek volna másként.

— A leány, akiről beszéltek, husz év előtt a menyasszonyom volt. Arra kényszerítették, hogy nőül menjen ahoz a Drebbberhez, s ez megölte őt. Én lehúztam a halott ujjáról a gyűrűt, és megesküdtem, hogy oda tartom a haldokló Drebbber szemébe elé, hadd üldözze még sirjában is az elkövetett bűn borzadalya. . . . Két kontinensen végrehajszoltam a gyilkost és cinkosát, mi végre utólrétem őket s ha holnap meghalok, nyugodtan halok meg, mert elvégeztem a dolgomat és jól végeztem el. Megöltem őket, most már nincsen semmi vágyam, semmi reményem és semmi dolgom idelelt.

— Ők gazdagok voltak, én szegény voltam, úgy, hogy nem volt könnyű üldözni őket. . . . Midőn Londonba értem, üres volt a zsebem, s átláttam, hogy dolgoznom kell, ha meg akarok élni. Mivel a lovakhoz jól értetem, beszegődtem kocsinak; hetenként bizonyos összeget, kellett fizetnem a tulajdonosnak, amit azon tul

kerestem, az az enyém volt. Ritkán kerestem többet, de nekem elég volt ez a kevés is. . . . hisz épen csak élni akartam!

— Jó idő bele telt, míg megtudtam, hogy hol lakik ez a két gentleman. De addig kutattam, kérdezősködtem, míg végre rájuk akadtam Camberwellben, a folyó tulsó partján. Most már bizonyos voltam, hogy nem szalszatom el őket: — a szakállamat megnövesztettem, úgy hogy nem ismerhettek rám. . . . Mindenütt a nyomukban voltam, mint a vér, s akár merre mentek, követtem őket, mint az árnyék.

— De ők is fufangosak voltak. . . . mintha csak érezték volna, hogy a veszedelem a levegőben libeg, sohasem jártak egyedül, s napszállat után sohasem jöttek ki a házból. . . . két hétig üldöztem őket minden nap: de egyetlen egyszer se váltak el. Drebbber mindig félig ittas volt, de Stangerson sohasem ivott többet a kelleténél. Hiába lestem az alkalmat, sohasem sujhattam le rájuk, s már-már aggódtam, hogy a szívbjom előbb elbánik velem mint boszút állhatok rajtuk.

— Végre egy este, amint lassan föl s alá hajtottam kocsimat a Toquay Terraceon, ahol láttam, hogy kocsi áll meg az ajtajuk előtt. Nemsokára podgyászt hoztak le a házból, aztán lejött Drebbber is, Stangerson is beültek a kocsiba és elhajtottak. . . . Én utánuk mentem, mert attól féltem, hogy más lakásba költözködnek.

— De egyenesen az Easton-állomásra mentek. Gyorsan leugrottam a bakról, rábiztam a kocsimat egy hordárra és utánuk siettem. Halottam, hogy a liverpooli vonat felől kérdezősködnek. A portás azt felelte nekik, hogy az egyik épen most ment el, a másik pedig csak pár óra mulva indul.

— Láttam, hogy Stangerson nagyon boszankodik, de Drebbbernek tetszett a dolog. A tolongásban egész közel férkőztem hozzájuk, úgy hogy minden szavukat hallottam. . . . Drebbber azt mondta, hogy van egy kis dolga; Stangerson várja meg, míg azt elvégzi. A titkár nem akart beléegyezni ebbe, és figyelmeztette Drebbbert, hogy megegyeztek abban, hogy sohasem válnak el. Drebbber azt felelte, hogy a dolog nagyon kényes természetű és hogy egyedül kell elvégeznie. . . .

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Határidők.

	Budapest, szept. 14.
Buza áprilisra	10.92
Buza október	10.69
Tengeri	7.56
Rozs okt.	8.28
Zab ápr.	7.36
Káposzta, repce, aug.	

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. szept. 14-én	
Oszták hitel	685.50
Magyar hitel	749.50

Alumvasut	694
Rimamónyi	488
Magyar jelzőlog	585.25
Salgótarjáni	
Wagon-kölesön	

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 14.	
Magyar aranyjárdék 4	118.90
Magyar koronajárdék	97.18
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2	88.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben	
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	
Magyar földtehermentesítési kötvény 4 1/2	97.25
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földtehermentesítési kötvény	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölesön	99
Oszták járdék papirban	94.85
Oszták járdék papirban	1.19
Oszták járdék aranyban	99
Oszták korona járdék	1.58
Oszták államsorsjegyek	16.15
Oszták magyarban részvény	759.50
Magyar hitelbankrészvény	69.925
Oszták hitelintézet részvény	642.25
Párisi vista	19.02
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.85
Németbirodalmi márka	239.82
Londoni vista	94.75
20 márkás arany	28.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

„Amerikai Áruház“
Nagyvárad,
Olaszi, Fő-utca, «Bazár»-épület.

Sehol oly olcsón nem lehet beszerezni az összes **iskolai idényre** szükséges fiu és leány fehér és színes ruhára valókat, valamint a legjobb minőségű harisnyát, mint az **Amerikai Áruházban.**

Hirdetések felvételnek
a legjutányosabb árban e lap **kiadóhivatalában.**

Sz. KOCSIS JÁNOS

hadi felszerelő intézete.
NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas“ kávéház mellett

Van szerencsém az **önkéntes urak** figyelmébe ajánlani egyenruha intézetemet hol a legelegánsabb **felszereléseket** bármely **fegyvernemekhez** a **legolcsóbb árakért** készítem.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, hadi felszerelő intézete.

Az Orsolya-zárda nagyságos főnöknője által kiadott prospektus szerint intézeti teljes felszerelések u. m: fehérneműek, evőeszközök, harisnyák, mosdótál, fiókkal ellátott tükör, fésűk, kefék, reggeli- és sárczipók, esőernyők, iskolaszerek és táskák.

Mélyen leszállított árban kaphatók:

FRISS és TÁRSA korona és fillér bazár, Olaszi, Fő-utca.

Minden vásárolt összegből 5% engedmény. Telefon: 130.

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönseget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek. 686

Még csak 3 hétig.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak szeptember hóban. A még raktáron levő árukat minden elfogadható árban árusítom.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

Még csak 3 hétig.